

Uudised

Hea klient!

Enamus JKK Sõnumite lugejatest teab, et 2009. aastal möödus 100 aastat organiseeritud jõudluskontrolli alustamisest Eestimaal.

Juubeliaasta kulmineerus raamatu “100 aastat jõudluskontrolli Eestis” ilmunisega. Raamatu esitlust täiendas JKK ruumides korraldatud näitus esemetest ja meenutustest jõudluskontrolli ja Jõudluskontrolli Keskuse ajaloost. Näitusel sai lehitseda nii esimese Eesti Vabariigi aegseid karjakontrolli aastaraamatuid, tolleaegseid karjaraamatuid, katsuda margapuud või boniteerimisel kasutatud mõõtmisvahendeid, vaadata millised olid esimesed Eestis kasutusele võetud kõrvamärgid. Näitus kinnitas – tehnika ja sellest tulenevalt trükiste ja asjade, tegevuste vorm võib muutuda, ent jõudluskontrolli sisu püsib. Tsiteerides 1910. aastal avaldatud Liivimaa kontrollühisuse esimest näidispõhikirja: “Ühisus asutatakse selle otstarbega, et järjekindlate proovilüpside ja piima rasva kindlaksteegemise abil niisuguseid kariloomi soetada, kes vähese toidu juures palju ja rasvarikast piima annavad.”

Minu käest on küsitud, et kas 100 aastat on palju või vähe võrreldes teiste riikidega? Me ei saa eestlaslikult uhkustada faktiga, et olime ühed esimesed. Enne Eestit on jõudluskontrolliga alustatud kõikides Põhjamaades ning mõnedes teistes Euroopa riikides. Aga ka näiteks Austraalia alustas jõudluskontrolliga 100 aastat tagasi. Eestist hiljem on jõudluskontrolliga alustatud Kanadas, Suurbritannias, Belgias, Itaalias ja lähimatest riikidest ka Leedus.

Kindlasti on pika ajaloo kõrval oluline meie tänane olukord ja selles osas võime tõdeda, et “eestlane olla on uhke ja hää!” Siinjuures on mul hea meel tänada kõiki jõudluskontrolliga tegelevaid loomaomanikke ning nende abilisi (assistendid, konsulendid, ametnikud), tänu kellele saame nii ümmargust tähtpäeva uhkusega tähistada!

Kaivo Ilves

Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Jõudluskontrolli juubeli-raamat

1. oktoobril toimus Jõudluskontrolli Keskuses raamatu “100 aastat jõudluskontrolli Eestis” esitlus. Raamat annab hea ülevaate jõudluskontrolli kujunemisest ning arengust kuni tänapäevani. Kui kümme aastat tagasi andis Jõudluskontrolli Keskus välja raamatu “90 aastat jõudluskontrolli Eestis”, siis praeguse raamatu puhul ei ole tegemist eelmise kordustrukiga. Juubeliraamatus on Inno Maasikas uurinud ja kirjeldanud väga põhjalikult jõudluskontrolli kujunemist eelmise sajandi algusaastatel. Hilisemast ajast annavad ülevaate Eha Lokk, Arvi Olkonen ning tänased Jõudluskontrolli Keskuse töötajad. Lisaks arenguloole on võimalik lugeda ka laudas assistendina töötanud inimeste isiklikke mälestusi jõudluskontrollist.

Raamatu saadame oktoobrikuu jooksul kõikidele lepingulistele klientidele – nii piimaveise-, lihaveise- ja seakasvatajatele. Lisaks on alates novembrist raamat koos kõigi meenutustega kättesaadav ka elektrooniliselt meie kodulehelt ning raamatuna Jõudluskontrolli Keskuse kõikides kontorites.

Juubeliraamatu valmimisele andis suure panuse Põllumajandusministeerium. Tänu sõnu on väärt kogu raamatu toimetuse: Kaivo Ilves, Inno Maasikas, Aire Pentjärv, Toomas Rimmel, Eneken Ulmas. Keelelise korrektuuri tegi Aimi Sõrg.

Huvitavat lugemist!

Külalised Poolast

15.–17. september võõrustas Jõudluskontrolli Keskus kolleege Poola Piimakarjakasvatajate ning Tõuaretajate Ühendusest. Külaskäigu eesmärk oli tutvuda Eesti piimakarjakasvatusega ning meie jõudluskontrolli süsteemiga. Eestis tehtav pakkus külaliste suurt huvi – Jõudluskontrolli Keskuses veedetud päeval uuriti põhjalikult jõudluskontrolli ja tõuaretuse erinevaid tahke. Taaskord saime uhkust tunda Eesti jõudluskontrolli üldise hea taseme ja meie poolt klientidele pakutavate IT-lahenduste üle. Informatsiooni ja võimaluste rohkus pälvis siirast tunnustust.

Külalistel oli huvi ka meie karjades toimuva vastu. Külastasime Poola kolleegidega Kõpu PM Osahingut, Saimre Osahingut, Soone Farm OÜd ja Aravete Agro OÜd. Karjade valikul oli aluseks külaliste soov näha erineva pidamis- ja lüpsmisviisiga karju. Kõpus oli võimalik näha ka kontroll-lüpsi tegemist. Täname kõiki loomapidajaid meeldiva vastuvõtu eest!

JKK osaleb ICARi kvaliteedisüsteemis

2006. aastal sai Jõudluskontrolli Keskus ühena viimastest ICARi eritempli kasutamisoiguse. ICARi eritempel oli tunnistuseks, et Eesti jõudluskontrolli süsteem vastab rahvusvahelistele reeglitele. ICARi eritempli saamiseks esitas JKK ICARi juhatusel taotlusedokumendi, milles olid kirjeldatud kõik jõudluskontrolliga seotud tegevused. 2006. aasta veebruaris külastasid Eestit ka ICARi juhatuse liikmed, kes käisid meie tegevust kohapeal hindamas ning jäid nähtuga rahule.

2007. aastast muudeti organisatsioonide hindamise süsteemi, sest kord juba eritempli saanud riigid võisid seda kasutada aastaid ilma tegevuste regulaarse auditeerimiseta. Kasutusele võeti kvaliteedisertifikaat (*Certificate of Quality*), mis kehtib kolm aastat. Eritemplit omavate organisatsioonide puhul toimub esmane hindamine taotlusedokumendi põhjal, kolme aasta möödudes hindavad audiitorid organisatsiooni lisaks taotlusedokumendile ka kohapeal.

Jõudluskontrolli Keskus on saanud ka ise uues kvaliteedisüsteemis osaleda. 2007. aastal sai kvaliteedisertifikaadi *Holstein UK* (Suurbritannia), kelle dokumenti hindas JKK direktor Kaivo Ilves. Käesoleva aasta suvel hindas *Cattle Information Service* (Šotimaa) taotlusedokumendi JKK väliteenistuse osakonna juhataja Aire Pentjärv. Auditi tulemused esitati ICARi juhatusel, kes teeb lõpliku otsuse kvaliteedisertifikaadi väljaandmise kohta.

Jõudluskontrolli Keskus esitas oma taotlusedokumendi kvaliteedisertifikaadi saamiseks kevadel ning see on praegu hindamisel.

Lihaveisekasvatuse täna ja homme

Nii nagu igas valdkonnas, avaldab masu oma mõju ka lihavesikasvatusele. Seda just turu kaudu. Kuni selle aasta keskpaigani ei olnud muret liha turustamisega kauplustes. Aga mõni kuu tagasi tekkis tõrge. Paistab, et rahval ei ole nii palju raha, mis lubaks osta väärtuslikku lihavesi liha. Suur osa tarbijatest ostab ainult odavaid kaupu. Selle kõige tulemusel vähendas AS Rakvere Lihakombinaat meie lihloomade vastuvõtmist. Meilt võetakse vastu ainult 35 noorveist nädalas. Seda on praeguse pakkumise juures vähe. Oleme kohtunud Lihavesikasvatavate Seltsi, Rakvere Lihakombinaadi ja Estonian-Acb-Viancoga igas kuus korra, et leida probleemile lahendust, aga lahendus tuleb väga raskelt. Lahenduseks oleks eksport, ent eksport ei ole kiire lahendus. Neid võimalusi otsib nii Rakvere Lihakombinaat kui ka Vianco. Loodan väga, et kui toimub järgmine kohtumine, on probleemi lahendus lähemale tulnud.

Rakvere Lihakombinaadil on selge ettepanek – langetada hinda – ja asi olekski müügi osas korras. Hinna alla laskmine aga on lihavesikasvatavatele katastroof. Kui hinna vähendamine saaks teoks, jääks madal hind aastateks ning kogu senine saavutatu oleks kadunud. Ja sellepärast ei saa Lihavesikasvatavate Selts sellega nõustuda. Seni oleme suutnud hinda hoida.

Kuid ka seoses ekspordiga tekivad kohe uued probleemid – ostjad on nõudlikud ja täpsed. Kõigepealt peab teada olema looma tõug, keda ta ostab. Samuti peab olema kaup ühtlane. Ei saa olla, et üks sisefilee kaalub 800 grammi ja teine 3 kilo. Ühtluse tagamiseks nõuavad nad, et lihakeha, kust tema väärtükid lõigatakse, peab kaaluma 270 kilo. Siit on selge, et lihavesi eluskaal peab olema 500 kilo ja rohkem. See tähendab, et Eesti lihloomad peavad olema sellise kaaluga, siis saame neid müüa lihavesi hinnaga. Eluskaal muidugi midagi ei tähenda, rümp peab olema 270 kilo ja rohkem. Et see nõue tuleb, on kindel. Aga millal on veel lahtine. Kui otsus tuleb, siis teatame e-mailide teel igale Seltsi liikmele muudatustest.

Tõenäoliselt lähevad lihavesi hinna alt välja ka need loomad, kelle üks vanem on piimalehm s.t piima- ja lihavesi I põlvkonna ristandid. Muidu ei saavuta me seda kvaliteeti, mis peab lihavesil olema. See, kes saab ostes halva liha, seda teistkordselt enam ei osta. Et see nii on, teame kõik ja seda kogemust jagab ka Rakvere Lihakombinaat.

Ekspordi jaoks on tarvis korrastada oma karjad. Võibolla on aeg hakata natuke vähem tegema igasuguseid ristamisi. See on küll huvitav, aga ekspordi takistav. Ei osteta meilt tõuloomi, kui nad on mingid ristandid. Ei saa meie liha müüa ekspordi, kui ei ole tõug teada. Hoopis hull on, kui on kasutatud ristanditel ristandpulle, kes ei ole 100% lihatõud. Alati tuleb kasutada puhtatõulisi pulle, sest tõug võetakse isa järgi.

Kes saab ja suudab müüa tõuloomi, siis selles valdkonnas on nõudmised suured. Kes plaanib edaspidi tõuloomi müüa, peab oma karja kiiresti viima jõudluskontrolli, kui ta seal veel ei ole. Praeguste andmete järgi tõuloomadele nõudmist juba on.

Selgituseks, igasuguseid loomi saab Rakverele müüa vabalt, aga tavalise hinnaga. Ka ammlehmi võetakse vastu ilma lihavesi järjekorraga. Samuti neid loomi, kes lähevad P-klassi. Need on läinud seni ja lähevad ka edaspidi tavahinnaga. Hoiame teid asjaga kursis.

Lühidalt ka Seltsi tööst. Selts tegutseb aktiivselt. Augusti lõpus käisime juhatusena Venemaal. Külastasime kahte näitust Peterburis ja selle lähistel. Paraku neid mujal Euroopas kogetuga võrrelda ei saa, kuid ülevaade on saadud ja side Venemaaga on loodud. Üllatava mulje jättis farmikülastus Peterburi lähedal, kus oli ~400 aberdeen anguse tõugu lihavesi. Farm on tegutsenud

neli aastat. Oli ostetud vana kolhoosi seakasvatusekompleks, mida renoveeritakse. Teadmisi on ammutatud nii Ameerikast kui ka Austraaliast, kust ka tõutuulik ostetud. Oskusliku majandamise tulemusena lähevad asjad edasi ka Venemaal, kus on palju probleeme nii maa, kui ka arusaamadega põllumajandusest.

Septembri alguses oli Baltimaade lihavesikasvatavate ümarlaud Tabiveres, seal kohtuti Läti ja Leedu lihavesikasvatavate esindajatega, vaeti päevaprobleeme ja seati sihte tuleviku koostöös. 22. septembril oli järjekordne juhatuse koosolek. Sellel koosolekul arutati läbi piirkonna koosolekute läbiviimise graafik ning asuti neid korraldama. Probleemiks on loomade klassifitseerimine Rakvere Lihakombinaadis. Raske on midagi ette võtta, aga üritame. Mõnedes karjades hindame elusloomad ja fotograferime, siis on millega võrrelda, pretensioone esitada.

Oleme ETKÜsse tööle võtnud lihavesikasvatuse peaspetsialisti, Ilmar Kallase, kellega koosolekutel kohtute. Kindlasti on see suur samm edasi lihavesikasvatuse arendamiseks Eestis.

Tänu Airi Külvetile saime kokku ka voldiku lihavesikasvatuse tutvustamiseks. Voldikul oleme koos oma peamiste koostööpartneritega.

Lõpetuseks tahan öelda, ärge kaotage rahulikku meelt ja tervet mõistust. Raske on kõigil. Meil on vähemalt maa ja loomad, mõnel pole enam mitte midagi, isegi mitte tööd. Kui poleks nii palju poliitikat, jätkuks mõistust ka riigimeestele. Aga ega nendest enam palju olenegi, rohkem on neid meist endist ja sellest, mis Euroopas toimub.

Jõudu kõigile!

Leino Vessart

Eesti Lihavesikasvatuse Seltsi juhatuse esimees

Liisule on parim Firefox

Iga Windows-arvutiga tuleb kaasa veebisirvi Internet Explorer (edaspidi IE) ja sellepärast on see kasutajate seas üsna populaarne. Kuid ajad on muutumas ja järjest rohkem arvutikasutajaid vaatab alternatiivsete veebisirvi Firefox, Opera, Google Chrome jne poole. Need kõik on veebist tasuta saadaval ja miks mitte katsetada – ehk hakkab meeldima. Kui veebirakendus eeldab isikutuvastamist ID-kaardiga, siis on valida vaid Internet Exploreri ja Firefox'i vahel. Kui aga veebirakendus (nt meie Liisu, Vissuke) võimaldab isikutuvastamist mobiiltelefoniga mobiil-ID abil, siis saab kasutada kõiki veebisirviid.

Liisu jaoks soovitatakse kasutada Firefox'i, sest arendust testitakse selles igakülgset. Teistes veebisirviid, kaasaarvatud IE, ei pruugi tulemus olla parim. Näiteks on Firefoxis enamiku tabelite veerud sorditavad, aga IEs mitte.

Vaatame lähemalt Firefox'i seadistamist. Programmi, pealegi eestikeelse, saab aadressilt <http://www.mozilla.com>.

ID-kaardi kasutamiseks paigaldage draiver: <http://www.id.ee> → Tarkvara → ID-kaardi draiver Firefoxile. Vissuke kasutab turvalist ühendust, mille sertifikaadi on JKK kokkuhoiu pärast ise allkirjastanud. Selline teguviis ei ole üldiselt usaldusväärne ja Firefox annab igaks juhaks turvahoiatuse “Turvalise ühenduse viga”. Kasutajal jääb nüüd üle kas usaldada JKKd ja nõustuda “või võid ka lisada erandi . . . → Lisa erand → Hangi sertifikaat → Kinnita turvalisuse erand”, või loobuda programmi edasisest kasutamisest. Sarnaselt siinkirjeldatuga tuleb käituda ka teiste veebisirviid kasutamisel ja nõustuda JKK allkirjastatud turvasertifikaadiga.

Kalle Pedastsaar

Jõudluskontrolli Keskuse direktori asetäitja

Raamatu “100 aastat jõudluskontrolli Eestis” koostamine

Käesolev artikkel tutvustab Eesti veiste jõudluskontrolli 100. aastapäeva puhul ilmunud raamatut “100 aastat jõudluskontrolli Eestis” ja raamatu saamislugu. Sada aastat jaguneb perioodideks, mil karjakontrollil oli erinev ulatus, eestvedajad, eesmärgid jne. Erilist tähelepanu on raamatus pööratud karjakontrolli algaastatele enne I maailmasõda, selle ajal ja kuni esimeste aastaraamatute ilmumiseni 1920. aastate algul juba Eesti Vabariigis. Eesti oli tsaariajal jaotatud kahe kubermangu vahel ning mõlemas osas kulges elu omaette, tekkisid ja eksisteerisid paralleelsed organisatsioonid. Tolleaegne Eestimaa kubermang haaras Harju-, Viru-, Järva- ja Läänemaad (koos Hiiumaaga). Lõuna-Eesti kuulus Liivimaa kubermangu koosseisu, tema neli maakonda Tartu-, Võru-, Pärnu- ja Viljandimaa asusid Eesti territooriumil ja moodustasid nn Põhja-Liivimaa; Riia, Cēsi, Valmiera ja Valga maakond moodustasid nn Lõuna-Liivimaa, mis põhiosas hõlmas praegust Lätimaad. Saaremaa kuulus ka Liivimaa koosseisu, kuid seal karjakontrolliga enne I maailmasõda algust ei tehtud. Suurmajapidamised (mõisad) olid peaaegu eranditult sakslaste käes ning nendel eksisteerisid omad põllumajandulikud organisatsioonid ning seetõttu saame jälgida karjakontrolli tekkimist nelja erineva organisatsiooni all. Karjakontrolli sünnipäevaks Eestis loetakse 1. maid 1909, mil Hans Virkuse eestvõttel loodi Vändras esimene kontrollühing. Samal aastal viisid mõlema kubermangu mõisnikud sisse karjakontrolli mitmetes mõisates üle Eesti. Eestimaa kubermangus oli mõisate karjakontrolli organiseerijaks Estländische Landwirtschaftliche Verein. Esimene talupoegade kontrollühing Eestimaa kubermangus tekkis alles 1911. a Kullamaal. Eestvedajaks kujunes siin Tallinnas asuv Eestimaa Põllumeeste Keskseks ja propageerijaks ajakiri “Talu”. Liivimaa mõisate osas oli organiseerijaks Livländische Gemeinnützige and Ökonomische Sozietät ja talude osas Põhja-Liivimaa Põllutöö Keskseks asukohaga Tartus. Kõik need seltsid löid enda juurde karjakontrolli osakonnad, palkasid tööle instruktoreid, töötasid välja kontrollühistute tüüpõhikirja, juhised ja abitabelid assistentidele, jagasid valitsuse antud abirahasid. Lõuna-Eestis aitas karjakontrolli levikule aktiivselt kaasa kord nädalas ilmunud “Põllutööleht”.

Juubeliraamatus on kirjeldatud nende ühingute erinevaid tekkelugusid. Kõikjal kus võimalik, püüdis autor kasutada ainult originaalmaterjale või vähemalt samal perioodil ilmunud ülevaateid, kokkuvõtteid, artikleid jne. Artikli “Jõudluskontrolli vanemast ajaloost” kirjutamise käigus sai tutvutud paljude arhiivis olevate originaalmaterjalidega ja trükkis avaldatud kirjutistega tolle

ajajärgu kohta. Eesti Ajalooarhiivist, Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiiviraamatukogust ja Tartu Ülikooli Raamatukogust õnnestus kätte saada palju tol ajal trükkis ilmunud materjale mõisate ja talude karjakontrolli kohta. Samas peab märkima, et kahjuks pole üheski raamatukogus täielikku komplekti tollal väljaantud aastaraamatutestki. Eriti palju tuli välja seni avaldamata materjali karjakontrolli tekkimise ja leviku kohta Liivimaa kubermangu mõisates ja Eestimaa kubermangu talukarjades, mida polnud seni ükski uurija avastanud ega kasutanud. Tsaariajale oli iseloomulik suur salastamine ning üksikkarjade tulemused avaldati valdavalt anonüümselt (ka talukarjadel), vaid Eestimaa kubermangu mõisakarjade kohta avaldati 1913/14 ja 1914/15 paremate karjade tulemused nimeliselt. Arhiivimaterjalide põhjal õnnestus enamus mõisakarju identifitseerida, mille tulemusena sai artikli lisadesse pandud Liivimaa Eestimaa osa karjakontrolli kokkuvõtted aastate 1910/11–1914/15 kohta.

Eesti Vabariigi ajal 1920–1940 ning sellele järgnenud okupatsioonide perioodil 1940–1945 ilmusid väga mahukad ja põhjalikud karjakontrolli aastaraamatud. Neis kõigis on ülevaatlised koondtabelid, artiklid karjakontrolli tähtsündmustest aasta jooksul jms. Üsikkarjade tulemused avaldati alati kõik nimeliselt kas talude või karjaomanike nimede järgi.

Eha Lokki artikkel “Jõudluskontrolli areng Eesti taasiseseisvumiseni” annab ülevaate karjakontrollist Eesti Vabariigi algusaegadest kuni Jõudluskontrolli Keskuse loomiseni.

Ülevaate jõudluskontrolli proovide analüüsimisest ja andmete töötlemisest annavad artiklid “Meenutusi jõudluskontrolli arvutiseerimisest” ja “Piimaproovide analüüsimise mehhaniseerimisest ja tsentraliseerimisest”. Jõudluskontrolli arengute kohta taasiseseisvud Eestis on raamatus mitu artiklit, mis kajastavad Jõudluskontrolli Keskuse tänapäevaseid tegemisi, saavutusi ja uuendusi.

Artikleid ilmestavad graafikuid ja tabelid andmetest, mis on teada kogu või peaaegu kogu 100-aastase perioodi kohta (karjakontrollis olnud loomade arv, nende aastatoodang, päevalüps jt). Pikaajaliselt jõudluskontrolliga seotud inimeste meenutused ja fotod annavad edasi seda olustikku ja elu, mis oli ja on kontroll-lüpside tegijal laudas.

Loodan, et raamat pakub kõigile meie klientidele äratundmis- ja avastamisrõõmu jõudluskontrolli ajaloo tundmaõppimisel.

Soovin kõigile head lugemiselamust!

Inno Maasikas

artikli “Jõudluskontrolli vanemast ajaloost” autor

Tähelepanu

Alates 01.09.09 kehtib Eestis põllumajandusministri määrus nr 90, millega on kehtestatud nõuded veiste pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta.

Määruses on muuhulgas märgitud, et:

- loomapidaja tagab siseruumis peetava veise tervise kontrollimise vähemalt üks kord päevas;
- veise sõrgu kontrollitakse mitte harvemini kui kuue kuu tagant ja hooldatakse vajaduse korral;
- veise pidamise kohas peab olema piisavalt ruumi, et loomal oleks võimalik takistamatult süüa, juua, maha heita, lamada ja üles tõusta ning jäsemeid välja sirutada;
- veise pidamise ruumi või ehitise põrand ei tohi olla libe;
- aasta ringi lõaspeetavale veisele peab olema tagatud korrapärane juurdepääs õues asuvale jalutusväljakule (hakkab kehtima 01.09.2019);

- veise ase peab olema piisavalt pikk ja lai, et loom saaks tasasel pinnal vabalt seista ja lamada, püsti tõusta ja lamama heita;
- sugupulli aedik peab asetsema nii, et loomal oleks võimalik näha ja kuulda ümbruses toimuvat;
- rühmana peetavatele nuumpullidele peab olema eraldatud ruumi vähemalt 3 m² looma kohta ning lisaks 0,5 m² iga 100 kg eluskaalu kohta kui looma kehakaal ületab 500 kg,
- loomale mittesobivate ilmastikutingimuste korral tuleb veist nende eest kaitsta või mitte lasta teda karjamaale,
- rühmas veiste pidamise korral peab söödasõim olema paigutatud nii, et kõik loomad pääseksid takistamatult sööma. Söötiskohal tuleb täiskasvanud looma kohta arvestada vähemalt 60 cm sõimepikkusega.

Määruse täielik tekst on toodud elektroonilises Riigi Teatajas ja JKK kodulehel.

Möödunud märgates

Meenutab Aini Maalmeister

Peale EPA lõpetamist 1971. a asusin tööle J. Gagarini nim. Näidissovhoostehnikumi. Viiratsis algas õppimine ja kogemuste omandamine kahe vanema kolleegi kõrval zootehnik-selekttsionäärina. Majandis oli üle 1800 lehma ja lisaks noorkari. Tuli täita lehmakaarte, hinnata lehmade ja lehmikute välimikku, loomi kaaluda jne. Tol ajal tehti kontroll-lüpsi 3 korda kuus. Piimaproovide analüüs tehti majandi laboris, kus määrati rasva% ja puhtus. Ametis oli kaks laboranti, nemad täitsid karjakontroll-raamatut. Sinna märgiti lehma poegimine, piima kogus, rasva%, kinnijätt, väljaminek ja arvestati ka laktatsiooni toodang. Tartusse hakati meie majandi piimaproove saatma 1974. a kevadel, sellest ajast alustati ka valgu% määramist. Samal aastal läks karjakontroll ja boniteerimine üle masinarvutusele. Need trükised on pikaajalisel säilitamisel.

Suur töö oli aasta lõppedes boniteerimine. See oli lehmade hindamine 100 punkti süsteemis ja koosnes paljudest näitajatest. Lehmade hindamisel anti hindamispallid järgmiste näitajate eest: toodang, välimik, masinlülpsi kiirus, eluskaal, tõulisus, ema klass, isa klass, isa kategooria (piim, rasva%, tütreid). Punktide alusel arvestati üldklass: eliitrekord, eliit, I klass, II klass, klassita. Noorkarja hindamise aluseks olid eluskaal, välimik, tõulisus, ema klass, isa klass, isa kategooria. Nende alusel määrati üldklass. Terve karja loomade andmed kanti pikkadele lehtedele käsitsi.

Boniteerimise tulemused esitati kõrgele komisjonile. Komisjoni esimees oli Tartust (väga range proua), komisjoni liikmeteks olid rajoonide tõuaretuse zootehnikud (3-4 inimest). Kaasa tuli võtta kõik oma raamatud ja lehmakaardid, muretseda auto ja sõita Viljandisse. Komisjonile tuli anda vastused kõikidele küsimustele ja tõestada oma töö õigsust. See oli nagu diplomitöö kaitsmine.

Käsitsi tööd oli palju, töö pingeline ja väsis silmi. Hea oli see, et boniteerimine oli tasustatav. Olenevalt loomade arvust oli võimalik teenida kuni 120 rubla. Kui meie töötasu oli 68 rubla kuus, siis oli see meeldiv lisa.

Raamatupidajale

Kui tasute meie arvete eest ülekandega:

- Palun kirjutage selgitusse vähemalt üks arve number, mille eest tasute. Selgitus "piimaproov" või "jõudluskontroll" ei seostu meil Teiega.

- Kui maksate mitut arvet korraga, võite teha ühe ülekande, mitte igale arvele eraldi. See aitab ülekande tasu kokku hoida.

- Kui Teie arvet maksab Teie asemel keegi teine, tuleks selgitusse lisada ka jõudluskontrolli tegija (arve saaja) nimi. Arvel olev nimi tuleb selgitusse kirjutada ka siis, kui maksekorraldusel on maksjaks märgitud talu nimi.

- Väga palju laekub JKKle ettemakse ja summasid, mis moodustavad vaid osa arvest. Seeläbi kaob Teil kontroll, kui palju Te tegelikult meie maksma peate. Soovitame jälgida arvel rida "tasumata arvete summa seisuga...". Üldjuhul on seal kuupäevaks arve väljastamisele eelnenud päev, mis tähendab, et kui soovite tasuda kogu võla, tuleb sellele liita veel käesoleva arve summa.

Muhedat

Külakõrtsis saavad kokku kaks farmerit. Vanemal ja muidu teada-tuntud konservatiivsel hääral on ühes kõrvas ilus kiviga kõrvarõngas.

"Kuidas siis nii?!"

"Ah, las ta olla," pomiseb vanem farmer pahuralt.

"Ei noh, mis ajast sa nõnda edevaks oled muutunud," ei jäta teine mees järele.

"Sest ajast, kui mu naine selle minu autost leidis."

Tööjuubilar

5. novembril on **30.** tööjuubel jõudluskontrolli andmetöötluse osakonna Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja **Heili Reinhold**'il.

Õnnitleme!

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7735
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Aarne Põlluäär	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 517 4320	2. ja 4. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 510 3312	K 9.30-15.00
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00